

GRIJPSKERK – DOOPSGEZINDE VERMANING

Het verhaal van de doopsgezinde kerkbouw in het Westerkwartier begint in de 17^e eeuw, met de bouw van kerken ten westen van Niehove, en in Humsterland, in de omgeving van Oldehove. Ook in Visvliet en later in Pieterzijl wilden de doopsgezinden graag een eigen kerkgebouw, het duurde echter tot 1733 eer er een doopsgezind kerkje in Pieterzijl werd gebouwd. In 1735 kwam ook een vermaning in Den Horn.

Een kleine eeuw later, in 1815, werd de vermaning van Pieterzijl vervangen door een nieuw gebouw. Weer een aantal decennia later, in 1890, werd er een pastorie aan de Herestraat in Grijpskerk gebouwd: de predikanten van de doopsgezinde gemeente te Pieterzijl woonden liever in Grijpskerk. Het zal vanwege praktische redenen zijn geweest om twee jaar later dan ook maar de kerk in Pieterzijl af te breken en vervolgens te herbouwen in Grijpskerk. Het kerkgebouw kreeg een plek in de tuin van de pastorie.

De doopsgezinde vermaning van Grijpskerk is een eenvoudige zaalkerk, met sterk symmetrische muren opgetrokken in rode baksteen. Het gebouw bestaat uit vier traveeën die aan de buitenzijde worden gescheiden door halfsteens uitgemetselde licenen. In deze beide langsgevels zijn vier rondboogramen aangebracht. In de achtergevel zitten eveneens rondboogramen. De ramen waren oorspronkelijk in gietijzer uitgevoerd, maar zijn later vervangen door houten ramen.

De voorgevel (de gevel aan de zijde van de Herestraat) is wat rijker uitgevoerd dan de andere gevels, met een geprofileerde gootlijst, waarboven een dakschild in de vorm van een wolfseind. Verder is er een dubbele toegangsdeur met aan weerszijden twee rondboogramen. Twee gevelstenen herinneren aan de bouw van de vermaning in Pieterzijl en de herbouw op de huidige plek.

Binnen is het opvallend licht dankzij de tien rondboogramen. De kerkzaal is afgedekt met een houten tooggewelf dat vanuit de muren is opgebouwd op een lijst van consoles. Tegen het midden van de achterwand staat de eikenhouten preekstoel uit het begin van de 19^e eeuw, met aan weerszijden de even oude ambtsdragerbanken. Deze banken zijn bekroond met gedraaide houten vazen. In het koor staat de avondmaalstafel uit 1839. De kerkbanken die aan weerszijden van het middenpad staan, zijn zeer eenvoudig met open rugleuning.

Vermeldenswaard zijn de al eerder genoemde koperen kroonluchters. Deze achtarmige luchters zijn in 1791 gegoten door de Groningse geelgieter C. Lankhorst. De offerbusjes die bij de uitgang van de kerkzaal hangen zijn eveneens van koper.

Het orgel met aangehangen pedaal en in neogotische stijl gebouwd front, is in 1915 gebouwd door de firma L. van Dam & Zonen te Leeuwarden. Het staat op de galerij boven de oorspronkelijke ingang.

In 1984 werd de vermaning in eigendom overgedragen aan de Stichting Oude Groninger Kerken, en met deze overdracht kwam een einde aan een louter gebruik van het gebouw ten behoeve van de eredienst. In 1990 diende zich een geheel nieuwe bestemming aan: begrafenisvereniging De Laatste Eer ging de vermaning gebruiken als opbaarruimte en aula. Hiervoor moesten de nodige aanpassingen verricht worden hetgeen in 1994 gecombineerd werd met de restauratie van het kerkgebouw. Hierbij werden historisch waardevolle aspecten zoals gedeeltelijk verdwenen houten dakgoot, en ijzeren spits op het dak, teruggebracht.